

**Uchwała nr..... /17
Rady Miejskiej w Orzyszu
z dnia .....2017 r.**

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Czarne na lata 2017-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. 2016 poz. 446), oraz art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 562), Rada Miejska w Orzyszu uchwala, co następuje:

§1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Czarne na lata 2017-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały

§2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Orzysza.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Plan Odnowy Miejscowości stanowi sformalizowanie kierunków dążeń mieszkańców sołectwa do poprawy jakości i warunków życia. Stanowi również wyraz planowania działań małej społeczności wiejskiej, gdzie priorytetem jest integralność wsi, jako jednostki osadniczej i harmonizacja podstawowych funkcji wsi: mieszkalnej, produkcyjnej i usługowej oraz wypoczynkowo-rekreacyjnej.

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości stanowić będzie podstawę ubiegania się o wsparcie finansowe z dostępnych źródeł pomocowych. Dokument ten jest także swego rodzaju strategią rozwoju miejscowości.

Złożenie kompletnego wniosku o dofinansowanie przedsięwzięć określonych w planie stanowiącym załącznik do projektu uchwały, wymaga zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości przez Radę Miejską. Uchwała będzie stanowić jeden z niezbędnych załączników do wniosków aplikacyjnych, jak również pozwoli lokalnej społeczności uzyskać aprobatę i motywację do dalszego działania w celu rozwoju ich miejscowości.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie niniejszej uchwały uważa się za zasadne.

Uchwała nr 1/2017
Zebrania Wiejskiego Sołectwa Czarne
z dnia 03.02.2017 r.

w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Czarne
na lata 2017-2027

Na podstawie §4 oraz §14 Statutu Sołectwa ^{Czarne} ~~Grady~~ ³ będącego załącznikiem nr-9 do Uchwały Nr XVIII/130/12 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 25 stycznia 2012 roku, w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa, ustala się, co następuje:

§1

Przyjmuje się „Plan Odnowy Miejscowości Czarne na lata 2017-2027”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały

§2

„Plan Odnowy Miejscowości Czarne na lata 2017-2027”, zostanie przedłożony do zatwierdzenia przez Radę Gminy Orzysz

§3

Wykonanie uchwały powierza się Sołtysowi Wsi Czarne

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SOŁECTWO
CZARNE
gmina Orzysz
Danuta Kozłowska

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZARNE

na lata 2017–2027

Orzysz, lipiec 2017

Spis treści

Wstęp	s.2
1. Charakterystyka sołectwa Czarne	s.4
1.1 Położenie i środowisko przyrodnicze	s.6
1.2 Historia miejscowości	s.7
1.3 Zabytki	s.7
2. Analiza zasobów	s.9
3. Diagnoza możliwości rozwoju sołectwa Czarne	s.13
3.1 Analiza SWOT	s.13
4. Planowane kierunki rozwoju	s.15
4.1 Wizja rozwoju miejscowości	s.15
4.2 Cele strategiczne i działania	s.16
4.3 Szacunkowy koszt i harmonogram działań	s.17
5. System wdrażania i monitoringu	s.21
6. Public Relations Planu Odnowy Miejscowości Czarne	s.22
Podsumowanie	s.23

Wstęp

Konieczność opracowania Planu Odnowy Miejscowości w sposób formalny wynika z wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a w szczególności wytycznych Osi 3 PROW – Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Oś 3 zakłada między innymi wspieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi.

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków unijnych jest stworzenie Planu Odnowy Miejscowości, który jest zgodny z Strategią Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2015-2025 oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym. Dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Czarne wpisuje się w Strategię Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2015-2025, Strategię Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Strategię Rozwoju Kraju oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2014 –2020.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z elementów wpływających na rozwój, odnowę wsi oraz poprawę warunków pracy i życia mieszkańców. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Plan Odnowy Miejscowości Czarne jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy wsi Czarne. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2017 –2027. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia mieszkańców.

Sporządzenie planu rozwoju wsi to nie lada wyzwanie. Warto to wyzwanie podjąć, by rozważyć różnorodne inicjatywy mieszkańców i dobrze wykorzystać fundusz sołecki. Zgłoszona inicjatywa powinna odnosić się do konkretnej potrzeby. Ważne jest też uzasadnienie, w jaki sposób realizacja zadania poprawi warunki życia mieszkańców lub przyczyni się do rozwoju wsi i gminy.

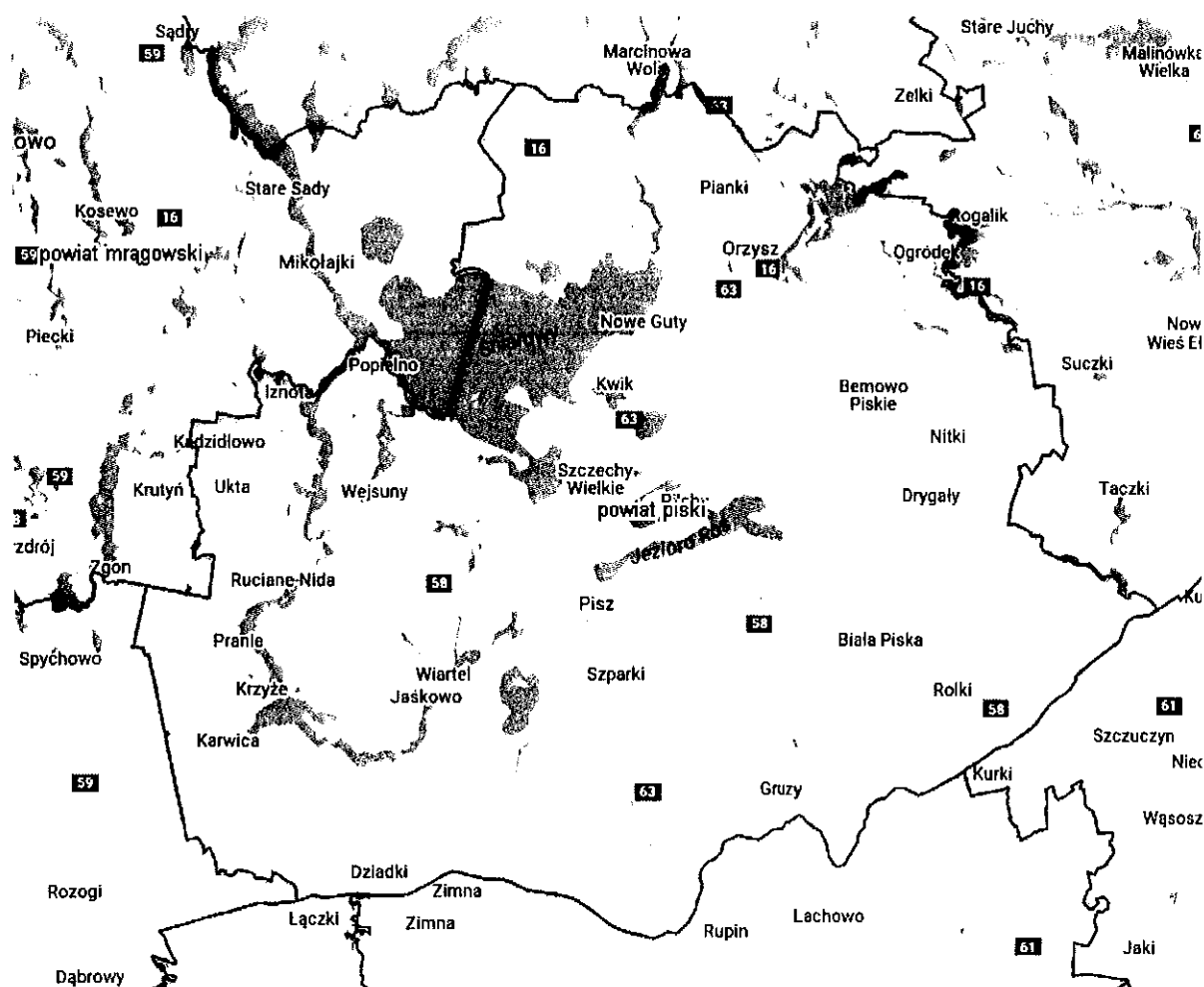
Plan ma na celu:

- usystematyzowanie informacji o tym, co mamy i czego nie mamy (diagnoza i potrzeby),
- ułatwienie pozyskiwania funduszy na rozwój wsi,
- rozważenie, co leży w możliwościach sołectwa, a co wymaga pomocy z zewnątrz,
- wprowadzenie porządku w postrzeganiu wsi i planowanych działaniach oraz kształtowaniu wizerunku i wytyczaniu celów,
- dopasowanie rocznych inicjatyw do wieloletnich zamierzeń,
- podporządkowanie rocznych inicjatyw finansowanych z funduszu sołectkiego długofalowym celom rozwoju wsi.

1. Charakterystyka sołectwa Czarne

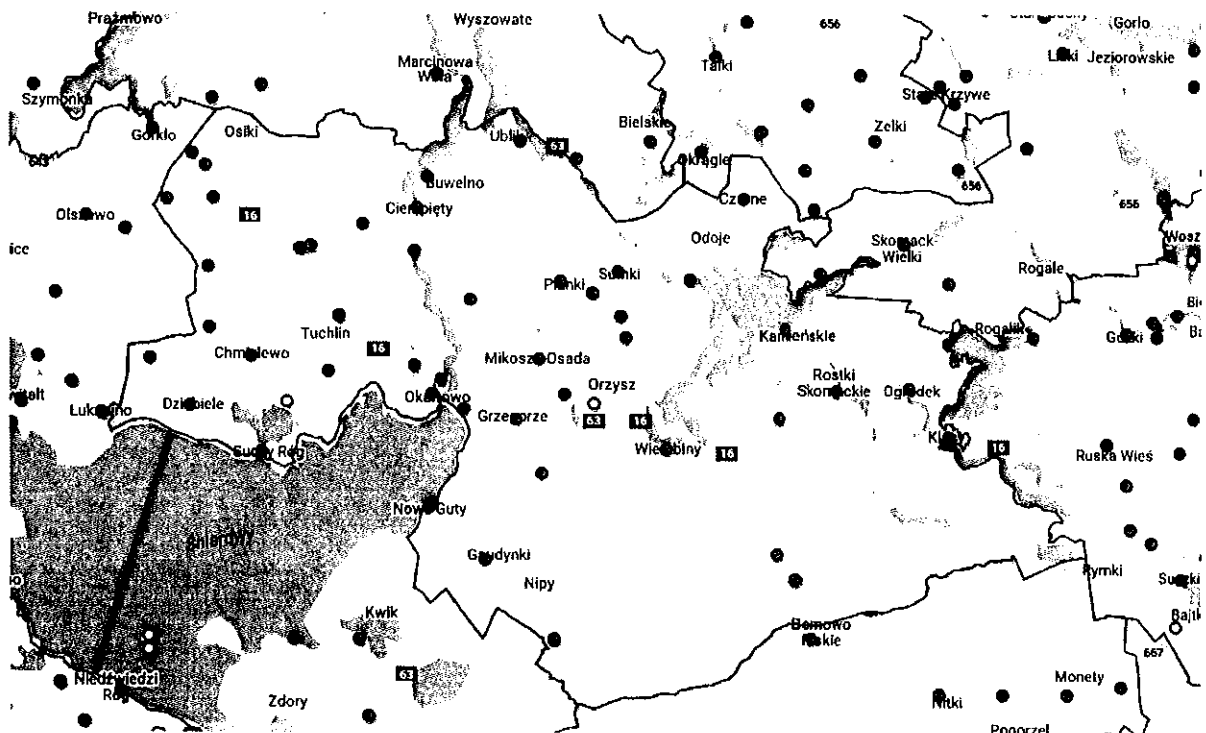
Czarne (niem. *Czarnen*) – wieś mazurska w Polsce położona w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie piskim, w gminie Orzysz. Jest jednym z 26 sołectw położonych na terenie Gminy Orzysz. Obecnie funkcję sołtysa sprawuje Danuta Ordowska.

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierza Elckiego. Miejscowość leży w odległości ok. 9 km na północny wschód od Orzysza, na północ od jeziora Orzysz; w pobliżu przebiega linia kolejowa Orzysz – Elk. Około 500 m od wsi znajduje się pagórek Lisie Jamy (152 m n.p.m.). W latach 1975-1998 miejscowość należała administracyjnie do województwa suwalskiego.

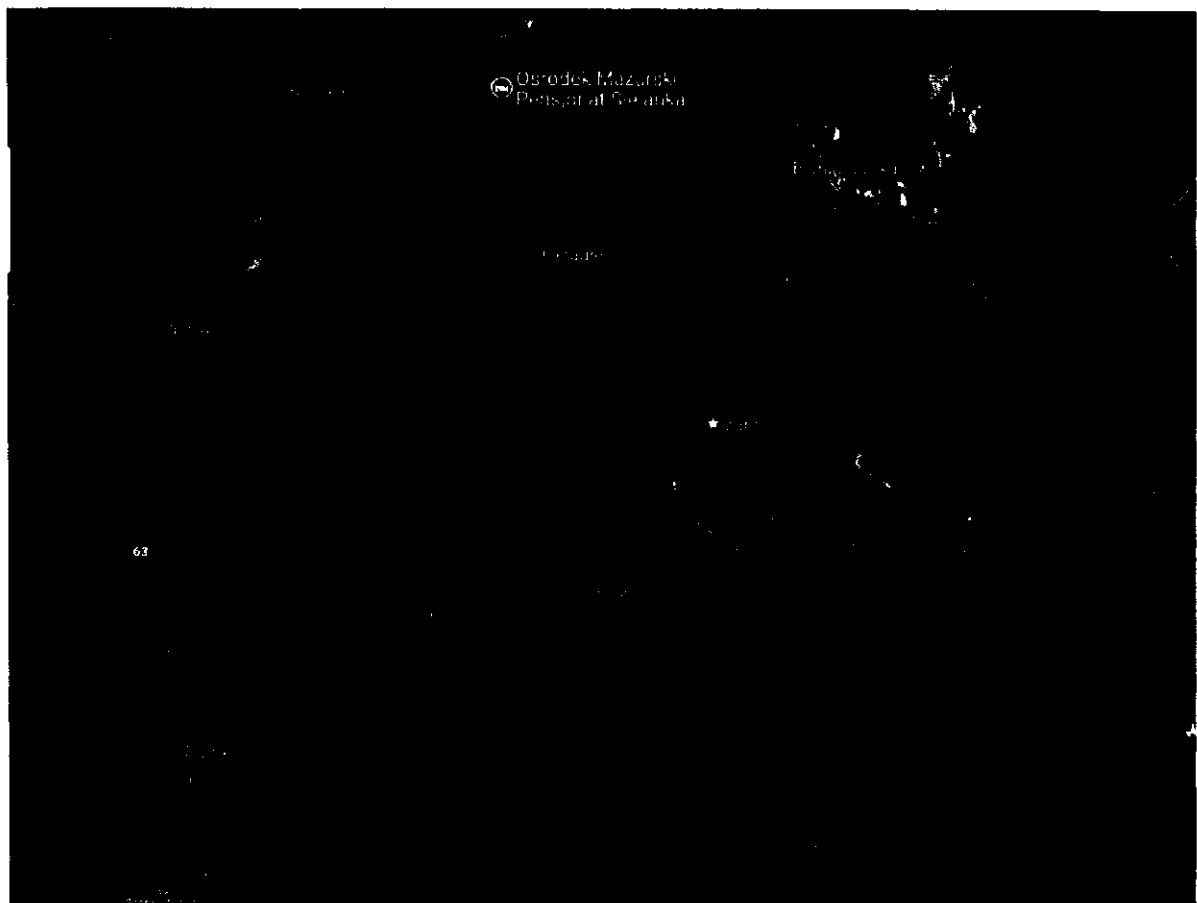

Rys. 1.

Rys.2.

Rys. 3.

W 2016 roku Sołectwo Czarne liczyło 50 mieszkańców zameldowanych na stałe.

Zestawienie informacyjne o osobach z bazy Rejestru Mieszkańców, stan bazy na dzień 31 grudnia 2016r., zameldowanie stałe

I.p.	Wiek	Kobiety	Mężczyźni
1	0-6	4	1
2	7-15	1	5
3	16-19	2	1
4	20-60	13	0
5	20-65	0	14
6	Pow. 60	5	0
7	Pow. 65	0	4
Razem		25	25

Źródło UM w Orzyszu

1.1. Położenie i środowisko przyrodnicze

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierza Ełckiego. Miejscowość leży w odległości ok. 9 km na północny wschód od Orzysza, na północ od jeziora Orzysz; w pobliżu przebiega linia kolejowa Orzysz – Ełk. Około 500 m od wsi znajduje się pagórek Lisie Jamy (152 m n.p.m.).

Czarne położone są na pograniczy dwóch gmin: Orzysz i Wydminy. Graniczą z miejscowościami Odoje, Okrągłe i Pańska Wola. W latach 1975-1998 miejscowości należały administracyjnie do województwa suwalskiego.

Krajobraz wsi, ukształtowany w głównej mierze przez zlodowacenie bałtyckie, jest bardzo urozmaicony, o przewadze terenów pagórkowatych. Walory przyrodniczo-krajobrazowe są jednym z najważniejszych atutów miejscowości.

1.2. Historia miejscowości

Osada istniała już w 1495 roku, kiedy wymieniono ją przy opisie granic wsi Okragłe. Czarne to wieś służebna, nadana przez wielkiego mistrza Fryderyka, księcia saskiego. *Dan w Rastemborku w środę po ś. Augustynie r. 1502.* Położone były w prokuratorii leckiej. W Czarnem 15 łanów na prawie magdeburskim z obowiązkiem jednej służby zbrojnej otrzymali: Paszko (*Pasca*) lub Jaśko (*Jasca*), Mikołaj, Ubaszko (*Ubasca*) i Anglosz. Dodatkowym obciążeniem wolnych z Czarnego było uczestnictwo w polowaniu, jak często nakazał zakon krzyżacki. Wolni z prokuratorii leckiej (gژیzyckiej) mogli zakładać barcie w borach i lasach krzyżackich, z czego musieli oddawać trzy *rączki miodu z boru*. Zezwolono również, „niebartnikom” na zakładanie barci w ich własnych granicach, gdzie im wygodnie. Czarne wymienione jest w rejestrze podatkowym z 1535 roku. W spisie osad z 1579 roku Czarne należało do parafii w Miłkach. Zaraza z 1625 roku spowodowała wyludnienie okolicznych wsi i osad wolnych, w Czarnem ponad 5 łanów.

Szkołę założono w 1820 roku. Według danych opublikowanych w 1821 roku Czarne miało 133 mieszkańców. W 1857 roku w Czarnem mieszkało 136 osób. Nauczycielem był *Brodowsky*. W 1864 roku Czarne liczyło 151, a w 1867 r. - 168 mieszkańców.

1.3. Zabytki

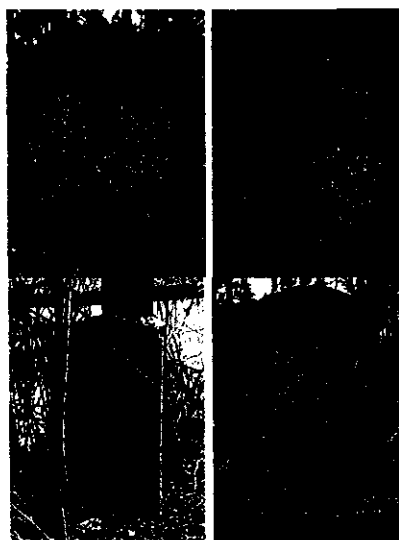
Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

- Czarne, teren kolejowy -wiadukt kolejowy nad drogą gruntową
- Czarne 3 -zagroda: -budynek mieszkalny, murowany, -budynek gospodarczy, murowany
- Czarne 6 -budynek mieszkalny, murowany
- Czarne 9 -zagroda: -budynek mieszkalny, murowany, -budynek gospodarczy
- Czarne 11 -zagroda: -budynek mieszkalny, murowany, -budynek gospodarczy, murowano-drewniany
- Czarne, dz. geod. nr 289/1 -cmentarz ewangelicki, dawny

Dawny cmentarz ewangelicki założony w połowie XIX wieku. Położony na północno-zachodnim skraju wsi, na wyniesieniu. Najstarszy zachowany nagrobek:

Marie Baginski †1870. Na południowo zachodnim skraju cmentarza kwatera wojskowa z czasów I wojny światowej z betonowym nagrobkiem. W kwaterze pochowanych zostało pięciu nieznanych żołnierzy rosyjskich poległych w 1914/1915 r. Obiekt nie jest wpisany do rejestru zabytków.

Groby zdewastowane, nagrobki przewracane i w części rozbite. Krzyże żeliwne odcięte od cokołów i skradzione. Cmentarz zdewastowany, zagrożony całkowitym zatarciem.

2. Analiza zasobów

Poniższa analiza zasobów zawiera wykaz elementów materialnych oraz niematerialnych Sołectwa Czarne, które mogą być wykorzystane dla rozwoju miejscowości, w działaniach na rzecz jego odnowy.

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu, jakim wieś dysponuje
Walory krajobrazu	Teren sołectwa Czarne znajduje się na pograniczu Pojezierza Ełckiego i Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Cechuje się dużymi walorami turystyczno-przyrodniczymi. Istnieją tu doskonałe warunki do wypoczynku, zwłaszcza letniego. Dzięki niskiemu uprzemysłowieniu przyroda zachowała tu swoje nieskażone bogactwo. Krajobraz młodoglacjalny, który został ukształtowany w neogenie. Największy wpływ na obecną rzeźbę terenu miała ostatnia faza zlodowacenia bałtyckiego, która zakończyła się ok. 10 tys. lat temu. Cofający się lądolód usypywał położone równoleżnikowo ciągi wzgórz morenowych, zbudowane z glin, żwirów i głazów. Większość głazów wykorzystano do budowy dróg i domów
Walory klimatu	Gmina Orzysz położona jest w obszarze „mazurskiej” dzielnicy klimatycznej, która otrzymuje mniej energii słonecznej w warstwie przyziemnej, w związku z czym charakteryzuje się stosunkowo długimi i mroźnymi zimami oraz krótkim okresem wegetacyjnym (180-190 dni). Charakterystyczne dla tej dzielnicy jest również duże zróżnicowanie regionalne związane z wysokością n.p.m. oraz skupienie powierzchni wodnych i leśnych. Roczna suma opadów waha się od 550 mm do 700 mm. Do częstych zjawisk należą tutaj zbyt suche i zbyt wilgotne lata. Średnie wartości temperatury powietrza wahają się od – 2,5°C do - 4,5°C w styczniu do 16,5°C - 17°C w lipcu. Średnia roczna

		temperatura wynosi 6°C - 7°C. Amplituda roczna temperatury osiąga wartość 21,5°C. Zima trwa 110 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 70-80 dni w roku.
Walory roślinnej, zwierzęcy	szaty świat	<p>Teren gminy charakteryzuje się znacznym poziomem lesistości. Lasy zajmują 146,77 km², co stanowi około 40,40% powierzchni gminy. Lasy ze względu na swój znaczny obszar, stanowią ostoję wielu rzadkich gatunków flory i fauny (m.in. roślinności torfowej i bagiennej oraz ptactwa wodnego). W strukturze lasów dominują bory sosnowe oraz bogate siedliska gradowe.</p> <p>Na terenie gminy Orzysz występuje zwierzyna łowna (dziki, sarny, jelenie, łosie, zające), bobry, wydry, żółwie błotne, rysie i nietoperze. Południowo-wschodni obszar gminy jest miejscem występowania wilka. Ponadto z racji posiadania znacznych terenów wód powierzchniowych na terenie gminy gniazdują ptaki wodne m. in. czapla siwa i dzikie gęsi oraz inne ptactwo. Ptactwo wodne ma dobre warunki do rozwoju w szczególności na terenach prawnie chronionych</p>
Wody powierzchniowe		Na terenie sołectwa nie znajdują się jeziora
Wody podziemne		Na terenie gminy Orzysz występuje zbiornik wody podziemnej, który charakteryzuje się brakiem izolacji od powierzchni warstwami słabo przepuszczalnymi. Na terenie gminy Orzysz nie przewiduje się pozyskiwania wód mineralnych. Osobną kwestią są wody geotermalne (mogące stanowić alternatywne źródło energii), lecz obecnie ich zasoby i możliwość wykorzystania są słabo rozpoznane. Od 1991 r. prowadzony jest monitoring jakości zwykłych wód podziemnych w sieci krajowej. Uzupełnieniem sieci krajowej jest monitoring regionalny.
Gleby, budowa geologiczna	kopaliny,	Teren gminy Orzysz nie należy do regionów zasobnych w złoża surowców mineralnych. Udokumentowane złoża kopalin oraz objęte obszarem górniczym i koncesją

	<p>zezwalającą na eksploatację występują w okolicach miejscowości Chmielewo (kreda jeziorna). Udokumentowane złoża, ale nie objęte obszarem górniczym i koncesją zezwalającą</p> <p>na eksploatację zlokalizowane są głównie w okolicach miejscowości: Wierzbiny (kruszywo naturalne), Dziubiele (kruszywo naturalne, piasek i żwir), Odoje (kruszywo naturalne, żwir), Nowe Guty (kruszywo naturalne), Dąbrówka (kruszywo naturalne), Ogródek (kruszywo naturalne), Strzelniki I i II (kruszywo naturalne).</p>
Drogi, dostępność komunikacyjna	<p>Sołectwo Czarne znajduje się ok. 6 km od drogi krajowej nr. 63</p>
Sąsiedztwo	Sołectwo Odoje
Walory architektury wiejskiej, zabytki	<p>Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków:</p> <p>-Dawny cmentarz ewangelicki założony w połowie XIX wieku.</p>
Specyficzne nazwy, ciekawa nazwa miejscowości	<p>W dokumentach krzyżackich (1507) Scherna am Byll i (1513) Littawer hinder Krangeln, co świadczy o kolonistach litewskich wówczas tam mieszkających. Na mapie Districtus Lecensis (1661-1671) Józefa Naronowicza-Narońskiego - Tzarne. Utrwaliła się nazwa Czarnen.</p> <p>16 lipca 1938 roku, ówczesna niemiecka władza nazistowska Prus Wschodnich dokonała zmiany historycznej nazwy Czarnen na Herzogsdorf.</p>

	Rozporządzeniem Ministrów: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości z dnia 12 listopada 1947 r. nadano miejscowości obowiązującą nazwę Czarne.
Inne;	<p><u>Szlak turystyczny: TRASA „B” - „WOKÓŁ JEZIORA ORZYSZ”</u> <u>–szlak czerwony</u></p> <p>Przebieg: Orzysz –Grądy –Odoje –Czarne -Pańska Wola, Pańska Wola(osada) -Skomack Wielki –Ogródek -Rostki Skomackie –Wierzbiny -Orzysz</p> <p><u>Szlak pieszy -niebieski</u></p> <p>Trasa szlaku: Czarne -Skomack Wielki -Ogródek (Muzeum Kajki) -Klusy -Ruska Wieś -Talusy -Szarejki –Ełk.</p>

3. Diagnoza możliwości rozwoju sołectwa Czarne

Trzeba odpowiedzieć na pytanie: co należy zrobić w miejscowości?

3.1. Analiza SWOT

W procesie opracowywania Planu Odnowy Miejscowości niezbędne jest dokonanie tzw. Analizy SWOT. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

*S (Strengths) –mocne strony: atuty rozwoju sołectwa:

- piękne położenie
- bogata flora i fauna
- liczne młode pokolenie (28% mieszkańców sołectwa),
- tradycyjna mazurska architektura,
- tradycyjne gospodarstwa wiejskie,
- pozytywnie nastawieni mieszkańcy.

*W (Weaknesses) –słabe strony: czynniki ograniczające rozwój sołectwa:

- brak całorocznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców,
- brak sieci wodno-kanalizacyjnej,
- mały teren boiska wiejskiego,
- słabe oświetlenie wioski,
- mała aktywność mieszkańców,
- brak Koła Gospodyń Wiejskich,
- słaba dostępność komunikacyjna,

*O (Opportunities) –szanse: możliwości rozwoju sołectwa wynikające z otoczenia:

- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych,
- aktywizacja seniorów,
- rozwój własny mieszkańców- kursy, szkolenia,
- wyjazdy integracyjne,
- poprawa dostępności komunikacyjnej.

*T (Threats) –zagrożenia: czynniki niesprzyjające, wynikające z otoczenia:

- opuszczanie wsi przez młodych ludzi,

- brak perspektyw na rozwój gospodarstw,
- zrażenie się ludzi przy kolejnej próbie pozyskania funduszy,

Jak można zauważyć największymi problemami dotyczącymi miejscowości jest mała aktywność mieszkańców. Jako główny czynnik takiego stanu rzeczy wskazywany jest brak miejsca, gdzie toczyłoby się centralne życie wsi Czarne, gdzie wszyscy mogliby się integrować. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych podczas spotkania wiejskiego (konsultacji społecznych) budowa budynku gospodarczego do obsługi placu zabaw i boiska wpłynie na rozwiązanie większości problemów nęających mieszkańców; umożliwiłaby aktywizację, zmotywowałoby mieszkańców do działania, pozwoliłoby na poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne.

Pomimo niedogodności związanych z brakiem miejsca integracji, w okresie letnim mieszkańcy starają się aktywnie i wspólnie spędzać czas podczas festynów organizowanych w sołectwie. Pokazuje to jak bardzo chcą oni integrować się i spędzać wspólnie ze sobą czas. Fakt ten wskazuje również na to, jak bardzo dorosłym mieszkańcom zależy na kreowaniu pozytywnego wizerunku wsi w oczach dzieci i młodzieży, ponieważ podczas konsultacji wskazywali oni, że ta grupa, na równi z seniorami, jest dla nich bardzo ważna. Pokazuje to zaangażowanie w przygotowanie imprez sołeckich.

4. Planowane kierunki rozwoju

4.1. Wizja rozwoju miejscowości

Czarne to mała wieś, w której mieszkańcy aktywnie uczestniczą w życiu społecznym. Interesują się rozwojem swojej miejscowości. Widzą szansę zwiększenia swoich dochodów, poprzez świadczenie usług poza rolnictwem.

Powstanie Budynku gospodarczego służącego do obsługi placu zabaw i boiska, zapewni lepsze kontakty między mieszkańcami wsi. Wyremontowanie i doposażenie istniejącego placu zabaw, remont drogi wpłynie korzystnie na rozwój, zapewni odnowę wsi oraz zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców. Montaż kolektorów słonecznych i budowa kanalizacji lub przydomowych oczyszczalni ścieków przyczyni się do ochrony środowiska oraz poprawi jakość życia ludzi.

Co jest ważne dla mieszkańców wsi Czarne?

Dla mieszkańców wsi Czarne najistotniejsze są:

1. Środowisko naturalne, które nas otacza, dbałość o naturę, czyli dbanie o czystość, estetykę naturalnych terenów i nowe nasadzenia.
2. Troska o dzieci, wyrażająca się zagospodarowaniem terenu na plac zabaw, organizowaniem zabaw i zajęć rozwijających różne umiejętności.

3. Szacunek, który rozumiemy, jako troskę o wszystkich mieszkańców, a szczególnie o osoby starsze i będące w potrzebie.
4. Tradycja przejawiająca się w wypłataniu wieńców dożynkowych i pielęgnowaniu obyczajów.
5. Porozumienie, które oznacza umiejętność dochodzenia do kompromisu i zgody.
6. Gospodarność i zaradność, oznaczające troskę o ekonomiczny byt oraz dobre wykorzystanie tego, co mamy i dbałość o wieś.
7. Organizowanie form wspólnego spędzania czasu i rozwijania zainteresowań.
8. Pomaganie osobom starszym w codziennym życiu.

4.2. Cele strategiczne i działania

Mając na uwadze mocne i słabe strony Czarne oraz wizję rozwoju wsi przyjęto następujące **cele strategiczne**, które są gwarancją realizacji zadań zmierzających do spełnienia wyznaczonej dla wsi wizji:

1. Dobrze rozwinięta infrastruktura.
2. Mieszkańcy są pracowici i gospodarni.
3. Ładne, zadbane i bezpieczne Czarne.
4. Mieszkańcy żyją w zgodzie i z kulturą.
5. Osoby starsze otoczone troską.

Działania na rzecz rozwoju wsi i zabezpieczenia potrzeb jej mieszkańców obejmą między innymi:

- budowę oświetlenia ulicznego,
- budowę miejsca spotkań mieszkańców, budynku gospodarczego służącego do obsługi placu zabaw i boiska,
- organizowanie warsztatów rozwijających świadomość ekologiczną,
- rozbudowę placu zabaw, boiska sportowego,
- mobilizację mieszkańców wsi do podejmowania wspólnych przedsięwzięć,
- ożywienie wiejskich tradycji,
- przeciwdziałanie uciekaniu mieszkańców wsi do miasta,
- remont i modernizację dróg,
- rozwijanie domowego przetwórstwa spożywczego i gastronomii,

- domowy wyrób serów, konfitur, przetworów mięsnych lub leśnych oraz wypiek chleba i innych produktów, sprzedaż lokalnych wyrobów, ubieganie się znaki jakości,
- uczenie i propagowanie wiejskich tradycji, np. wypieku chleba,
- upowszechnianie kultury naszego regionu,
- wynajmowanie miejsc noclegowych, rozbudowę turystycznej bazy noclegowej,
- zwiększenie atrakcyjności agroturystycznej.

Określone cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, zapewniają stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję produktu regionalnego, turystyki wiejskiej.

Oczekiwane efekty działań:

- dzieci i dorośli spotykają się i integrują przy wykorzystaniu Budynku gospodarczego służącego do obsługi placu zabaw i boiska,
- mieszkańcy i przyjezdni bezpiecznie poruszają się po drogach i ulicach,
- wieś jest czysta i zadbana,
- mieszkańcy i przyjezdni wykorzystują naturalne zasoby dla rekreacji.

4.3. Szacunkowy koszt i harmonogram działań

Źródłami finansowania Planu Odnowy Miejscowości Czarne będą:

- środki w ramach programów operacyjnych przewidzianych do realizacji na lata 2014-2020, a także w latach następnych w ramach ogłoszonych programów:
- środki własne Gminy,
- inne zewnętrzne źródła finansowania.

Problemy	Działania/Koszt	Okres realizacji	Spodziewane efekty
Poprawa infrastruktury drogowej	Przygotowanie dokumentacji technicznej 20 000zł	2018-2020	Poprawa jakości podróżowania, podniesienie bezpieczeństwa.
Brak Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Wykonanie dokumentacji technicznej/ zaplanowanie alternatywnych możliwości w tym np. wykonania przydomowych oczyszczalni ścieków 40 000zł	2019-2022	Zmniejszenie zanieczyszczenia wód gruntowych, podniesienie jakości życia mieszkańców

Brak infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Wykonanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	2023-2027	Zmniejszenie zanieczyszczania wód gruntowych, podniesienie jakości życia mieszkańców
Brak wyposażonego miejsca spotkań mieszkańców	Budowa budynku gospodarczego służącego do obsługi placu zabaw i boiska, który będzie służyć mieszkańcom. 150 000 zł	2017-2020	Dzięki budowie budynku kontenerowego mieszkańcy poczują się bardziej zintegrowani, będzie też można prowadzić więcej spotkań.
Niewystarczające zainteresowanie spotkaniami wiejskimi, brak odpowiedniego zaplecza do właściwej i komfortowej realizacji spotkań wiejskich	Wyposażenie Sali zebrania wiejskiego: • tablica do pisania flip-chart, • komputer, rzutnik i ekran • mikrofon i nagłośnienie, • dzwonek dla prowadzącego do sygnalizowania końca czasu wypowiedzi. 8 000 zł	2017-2020	Sprawne i komfortowe przeprowadzanie spotkań wiejskich, zwiększenie zainteresowania spotkaniami wiejskimi, a przez to sprawami Sołectwa
Coraz mniejszy kontakt między mieszkańcami	Organizowanie dyskusji, rozmów na różne tematy, warsztatów i szkoleń, spotkań integracyjnych. Zorganizowanie rajdu dla wszystkich pokoleń lub wspólnego spotkania przy muzyce. 3 000 zł	2017-2021	Powrót do dawnego "porządku", przywrócenie zasad sąsiedzkiej pomocy, wspólne kultywowanie tradycji, zawiązywanie kół zainteresowań.
Słaba troska o ludzi starszych	Organizacja tzw. białych niedziel- wizyta lekarzy specjalistów, zapewnienie chętnym dojazdu do Uniwersytetu III wieku. Zorganizowanie sąsiedzkiej pomocy w dowozie. 3 000 zł	2017-2021	Osoby starsze są otoczone troską, a wieś jest bardziej zintegrowana.
Mała aktywność mieszkańców	• bezpośrednie zaproszenie mieszkańców na spotkania • nagradzanie mieszkańców za aktywność i osiągnięcia • organizowanie spotkań integracyjnych, organizowanie spotkań, służących przedstawieniu i wysłuchaniu wszystkich pomysłów. Animacja lokalnej aktywności mieszkańców wsi Czarne 3 000 zł	2017-2021	Większa aktywność mieszkańców. Animacja lokalnej aktywności jest po to, by mieszkańcy poczuli się ważni.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa, zdrowia mieszkańców, niszczenie tradycyjnej architektury mazurskiej będące efektem ćwiczeń odbywających się na pobliskim poligonie.	Przeprowadzenie odpowiednich badań oddziaływania oraz zakup i montaż ekranów dźwiękochłonnych na granicy wsi i poligonu wojskowego 5 000 zł	2020-2024	Mniej uciążliwe sąsiedztwo, zapobieżenie pękaniu ścian, niebezpiecznym drganiom i hałasowi. Bardziej komfortowe życie mieszkańców wsi.
--	--	-----------	--

Budowa budynku gospodarczego służącego do obsługi placu zabaw i boiska w znacznym stopniu wpłynie na podniesienie poziomu życia mieszkańców sołectwa. Większość działań, planowanych przez mieszkańców opiera się na posiadaniu odpowiedniego zaplecza. Budynek gospodarczy składający się z Sali głównej, pomieszczenia gospodarczego i łazienki, wykorzystywany będzie do wykonywania prac warsztatowych, oraz do przechowywania materiałów, narzędzi i sprzętu.

Mieszkańcy sołectwa Czarne charakteryzują się dużą kreatywnością i chęcią do działania. Mają ciekawe pomysły i szukają różnych sposobów na ich realizację. Przewidują szereg działań warsztatowych, promocyjnych, które są nowatorskie, dotąd niespotykane na terenie gminy, powiatu czy województwa. Możliwość zrealizowania tych działań pozwoli na wykreowanie sołectwa Czarne, jako miejsca klimatycznego, z pozytywną energią, atrakcyjnego pod względem kulturowo-turystycznym.

Niektóre spotkania wymagają przygotowania poczęstunku. Dobre zaplecze kuchenne umożliwi przygotowanie takiego posiłku, a koszty spotkań będą niższe. Jednocześnie spotkania mogą być dłuższe. Mieszkańcy zadeklarowali, iż odpowiednie zaplecze zachęci do utworzenia Koła Gospodyń Wiejskich w sołectwie Czarne. Uczestnicy będą mogli brać udział w różnego rodzaju imprezach promocyjnych, ludowych, i innych. Panie z Koła mogłyby prowadzić warsztaty kulinarne lub zapraszać osoby do prowadzenia takich warsztatów. Miałoby to na celu propagowanie tradycyjnej mazurskiej kuchni, integrację społeczności wiejskiej w różnym wieku (przez organizację np. tradycyjnej mazurskiej wigilii wiejskiej).

Włata przystankowa wpłynie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, oraz na komfort podróżowania. Nowy przystanek autobusowy będzie mieć również wpływ na estetyczny wygląd wsi.

Wymienione działania wpłyną na integrację mieszkańców Sołectwa Czarne. Zwiększenie aktywności mieszkańców i polepszenie ich kontaktów będą miały wpływ na poprawę jakości życia społeczności wiejskiej. Wzrośnie poczucie bezpieczeństwa współmieszkańców. Ludzie nie będą czuli się sami, mając świadomość, że mogą liczyć na pomoc sąsiedzką. Częstsze kontakty szczególnie z osobami starszymi służyć będą również rozwojowi wewnętrznemu mieszkańców. Ludzie starsi lub samotni nie zawsze radzą w życiu. Zauważenie ich potrzeb jest przejawem szacunku do tych osób. Zorganizowanie sąsiedzkiej pomocy w dowożeniu seniorów do lekarza czy urzędu z pewnością ułatwi im załatwienie wielu spraw. Poczują się dowartościowani w zamian podzielą się swoją wiedzą i życiowym doświadczeniem z młodszymi mieszkańcami.

Zagospodarowany teren wokół budynku podniesie atrakcyjność i funkcjonalność tego miejsca. Utwardzony plac ułatwi parkowanie samochodów i zachęci mieszkańców do udziału w spotkaniach i imprezach kulturalnych organizowanych w Sołectwie. Wzmocni również integrację społeczeństwa z ludźmi starszymi, nie w pełni sprawnymi, którzy będą mieli ułatwiony dojazd i dojście do miejsca spotkań i możliwość skorzystania z istniejącego podjazdu. Zadbany trawnik z krzewami i klombami będzie atrakcyjnym miejscem na spotkania w okresie letnim szczególnie dla dzieci i młodzieży. Nowa świetlica wraz z uporządkowanym pięknym otoczeniem będzie też wizytówką naszej wsi. Mieszkańcy będą chętnie spotykać się w tak atrakcyjnym miejscu.

5. System wdrażania i monitoringu

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Czarne rozpocznie się poprzez uchwalenie go na Zebraniu Wiejskim a następnie na wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu. Odpowiedzialnym za jego realizację będzie Burmistrz Gminy Orzysz.

Prace nad Planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców wsi Czarne. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac.

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia –czyli dbanie o prawidłowy jego przebiegu przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych. W monitoringu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Orzyszu zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości. Monitorowanie odbywać się będzie w formie bezpośredniej, polegającej na dokonywaniu wizji lokalnych i sprawdzaniu rzeczywistego stanu realizacji działań oraz pośredniej - sprawozdawczej, polegającej na analizowaniu materiałów, statystyk.

6. Public Relations Planu Odnowy Wsi Czarne

Zadaniem Public Relations jest upowszechnianie zamierzeń Planu Odnowy Wsi Czarne i opierać się będzie o trzy główne formy komunikacji:

- Internet-
- Prasa lokalna i centralna-
- Promocja i reklama bezpośrednia-

Przewiduje się również stworzenie „polityki Informacyjnej sołectwa-

„Polityka informacyjna” sołectwa obejmuje cały rok i składa się z kilku rodzajów informacji przekazywanych poprzez stronę internetową:

- informacja o funduszu sołeckim (istota funduszu, zasady, terminy itp.),
- powiadomienie o spotkaniach (10 – 12 spotkań w roku),
- powiadomienie o zebraniach wiejskich (marzec, maj, wrzesień),
- przedstawienie programu spotkania i programu zebrania wiejskiego,
- rozpowszechnienie protokołów (relacji) ze spotkań i zebrania wiejskiego (także dla tych mieszkańców, którzy z różnych przyczyn nie uczestniczyli w spotkaniu bądź zebraniu wiejskim),
- zapraszanie do dyskusji.

„Polityka informacyjna” sołectwa uwzględnia także:

- powiadamianie o działaniach podejmowanych w sołectwie,
- powiadamianie o zebraniach poprzez SMS,
- powiadamianie o zebraniach poprzez facebook,
- zamieszczanie informacji na tablicy ogłoszeń bądź w gablocie ogłoszeniowej,
- wydrukowanie 50-100 ulotek o proponowanych inicjatywach (format A5, dwustronny druk) i dostarczenie do domów oraz udostępnienie w świetlicy. Ulotki są opracowane w czterech wersjach i pojawiają się cztery razy w roku.

Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Orzysz przy opracowaniu kierunków rozwoju poszczególnych miejscowości.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań. Istota tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi poprzez rozwój kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Wsi Czarne są zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Orzysz 2015-2025, Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2014-2020.

Uchwała nr 2.../2017
Zebrania Wiejskiego Sołectwa Osiki
z dnia 1.10.2017 r.

w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Osiki
na lata 2017-2027

Na podstawie §4 oraz §14 Statutu Sołectwa Osiki będącego załącznikiem nr 17 do Uchwały Nr XVIII/130/12 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 25 stycznia 2012 roku , w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa, ustala się, co następuje:

§1

Przyjmuje się „Plan Odnowy Miejscowości Osiki na lata 2017-2027”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały

§2

„Plan Odnowy Miejscowości Osiki na lata 2017-2027”, zostanie przedłożony do zatwierdzenia przez Radę Gminy Orzysz

§3

Wykonanie uchwały powierza się Sołtysowi Wsi Osiki

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Kołodziejczyk Marianna